

ניתוחים בריאטריים בחולי סוכרת

מאת: ד"ר אסנת רזיאל – כירורגית, מומחית בניתוחי הרזיה, מנהלת רפואית של מלב"י – המרכז לטיפול בהשמנת יתר, קבוצת אסיא מדיקל, אסותא תל אביב

ד"ר אסנת רזיאל

ניתוח בריאטרי הוא הפתרון היעיל לחולים בהשמנת יתר חולנית ולריפויים ממחלת הסוכרת

ניתוחים בריאטריים נמצאו יעילים יותר לטיפול בסוכרת מאשר תרופות. המלצת החברה האמריקאית לניתוחים בריאטריים ומטבולים הינה לשקול ניתוחים בריאטריים כטיפול קו ראשון עבור חולים הסובלים מהשמנה חולנית וסוכרת.

ד"ר בוכוואלד ועמיתיו ביצעו סקירה מקיפה על ניתוחים בריאטריים והאפקטיביות שלהם. מסקירה זו, עולה שהניתוחים הבריאטריים הם יעילים להרזיה לטווח ארוך.

תוצאת לוחאי של הניתוחים הללו היא הטבה ואף ריפוי מחלות נלוות להשמנה. מן המחקר, שבו נכללו 22,094 חולים שעברו ניתוחים בריאטריים, עולה כי 84% מאלו שעברו ניתוח מעקף קיבה נרפאו לחלוטין מהסוכרת ממנה סבלו טרם הניתוח.

החוקרים סברו תחילה כי עצם הירידה במשקל היא זו שהביאה לריפוי הסוכרת. אולם, ממצאים חדשים מראים כי הניתוח הביא לשינויים הורמונליים ומטבוליים בגוף אשר גרמו לירידה ברמת הסוכר, שיפור מצב מחלת הסוכרת ואף ריפוייה לחלוטין.

העיתון Annals of Internal Medicine פירסם בינואר 2009 מאמר סקירה נרחב בנושא ניתוחים בריאטריים והשפעתם על סוכרת סוג 2. ממצאי הסקירה מלמדים שניתוחים בריאטריים מובילים לירידה משמעותית וארוכת-טווח במשקל החולים. בקרבם נכללו חולי סוכרת אשר רובם, 84-98% לאחר ניתוח מעקף 1: 48-68% לאחר ניתוחים רסטריקטיבים, החלימו ממחלת הסוכרת לאחר הניתוח.

ממצאים מפורטים לגבי הצלחת ניתוחים בריאטריים בריפוי סוכרת

ניתוח שררול קיבה - ד"ר ראוול רוזנטל, מנתח בריאטרי ידוע מפלורידה פרסם ביולי 2009 מאמר הבוחן את השפעת שררול קיבה על ריפוי סוכרת. כבר חצי שנה לאחר הניתוח, נצפתה החלמה מלאה ממחלת הסוכרת בקרב 63% מהמטופלים. ד"ר רוזנטל מצא כי אלו שסבלו מסוכרת פחות מחמש שנים ואלו שירדו יותר במשקל זכו לשיעור גדול יותר של נסיגת מחלת הסוכרת לאחר הניתוח.

ניתוח הצרת קיבה באמצעות טבעת - על פי מחקר, שהתפרסם בגיליון ינואר 2008 של העיתון הרפואי JAMA, התערבות ניתוחית במשקל יתר קיצוני היא הדרך הטובה ביותר להחלים מסוכרת מסוג 2. תוצאות המחקר מראות כי 73% מהמטופלים שעברו ניתוח הצרת קיבה באמצעות טבעת החלימו ממחלת הסוכרת. כלומר, כל סימני המחלה נעלמו באותם חולים במהלך ולאחר שנתיים מיום הניתוח.

ניתוח מעקף קיבה - חוקרים מן המכון הלותראני על שם גונדרסן בלה קרוס, ויסקונסין שבארה"ב, מדווחים על אפקטיביות דרמטית של ניתוחים בריאטריים במלחמה בסוכרת מסוג 2. מתוצאות המחקר, שהתפרסם בגיליון ינואר 2009 של הבטאון הרפואי Surgery for Obesity and related Diseases, עולה כי 59% מבין הנבדקים אשר עברו ניתוח מעקף קיבה חוו גם נסיגה מלאה של מחלת הסוכרת.

ניתוח שררול קיבה הוא חדשני, יעיל, מביא להרזיה דרמטית ומרפא סוכרת

אחד הניתוחים הלפרוסקופיים החדשים לטיפול בהשמנת יתר הינו שררול קיבה. הניתוח מתבצע בלפרוסקופיה, באמצעות חתכים מיזעריים בעור ובו מסיר המנתח כ-75% מנפח הקיבה ומקטין את נפחה לכ-50 סמ"ק. בניתוח שררול קיבה נצפית ירידה של כ-60% ויותר מעודף המשקל. הניתוח צבר תאוצה כאחת האלטרנטיבות הטובות לטיפול בהשמנת יתר ולריפוי מחלת הסוכרת.

מחקרים מעידים כי בעקבות הניתוח יורדת באופן משמעותי רמתו של הורמון הרעב גרלין שמקורו בקיבה ובפונדוס. החולים מעידים, כבר ביום שלאחר הניתוח, על תחושה חדשה של שובע. בנוסף מוגבל נפח קיבתם לארוחות קטנות בלבד, מה שתורם לירידה ניכרת במשקל.

ניתוח שררול קיבה, בדומה לשאר הניתוחים לטיפול בהשמנת יתר, משמש כלי טיפולי מהותי בהתמודדות עם בעית ההשמנה ובריפוי מחלת הסוכרת. באמצעותו ניתן להגביל את צריכת הקלוריות היומית ולהרגיל את המטופלים לתזונה נכונה ואורח חיים בריא. חולים שעברו ניתוח זה מסוגלים עדיין לאכול מיגוון עשיר של מאכלים משום שנשמר הסוגר של הקיבה ומתאפשר תהליך עיכול רגיל. החולים מדווחים על שיפור משמעותי באיכות החיים לאחר הניתוח וכן ריפוי מלא או שיפור משמעותי במחלות הנלוות הנוספות.

משרד הבריאות קבע לאחרונה נהלים חדשים לביצוע ניתוחים בריאטריים במבוגרים. כך לראשונה יוכלו לעבור את הניתוח חולי סוכרת, שלא יתן לאזן את מחלתם באמצעות תרופות. החולים יורשו לעבור ניתוח הרזיה גם אם הם לא סובלים מהשמנת יתר חולנית, אלא הם בעלי עודף משקל בינוני.

ההחלטה התקבלה בעקבות שורה של מחקרים מהשנים האחרונות, שהראו כי ניתוח בריאטרי מרפא סוכרת או לפחות מעלים את הסימנים הקליניים שלה. לפי המחקרים מהעולם ומהניסיון בארץ, מרבית החולים שעברו ניתוח להרזיה נרפאו מסוכרת: שיעור העלמות המחלה, או הטבה ניכרת שלה, בעקבות הניתוח עומד על 50-90% מהחולים, תלוי בסוג הניתוח.

השמנת-יתר וסוכרת הן שתי מחלות הקשורות זו לזו. ניתוחים בריאטריים נמצאו יעילים לטיפול בשתי הבעיות ולאחרונה קבע משרד הבריאות כי יש מקום לניתוח בחולי סוכרת גם אם אינם סובלים מהשמנה קיצונית.

ניתוח שררול קיבה הינו ניתוח בריאטרי חדשני המוביל לירידה בתיאבון, לשיפור מידי ומתמשך בבקרה הגליצמית ולירידה ארוכת-טווח במשקל. רובם המוחלט של החולים, אשר סבלו ממחלת הסוכרת לפני הניתוח, מחלימים ממנה לחלוטין. החולים גם חווים הטבה ניכרת במחלות נלוות אחרות. תוחלת החיים שלהם ואיכותם משתפרים בהתאמה.

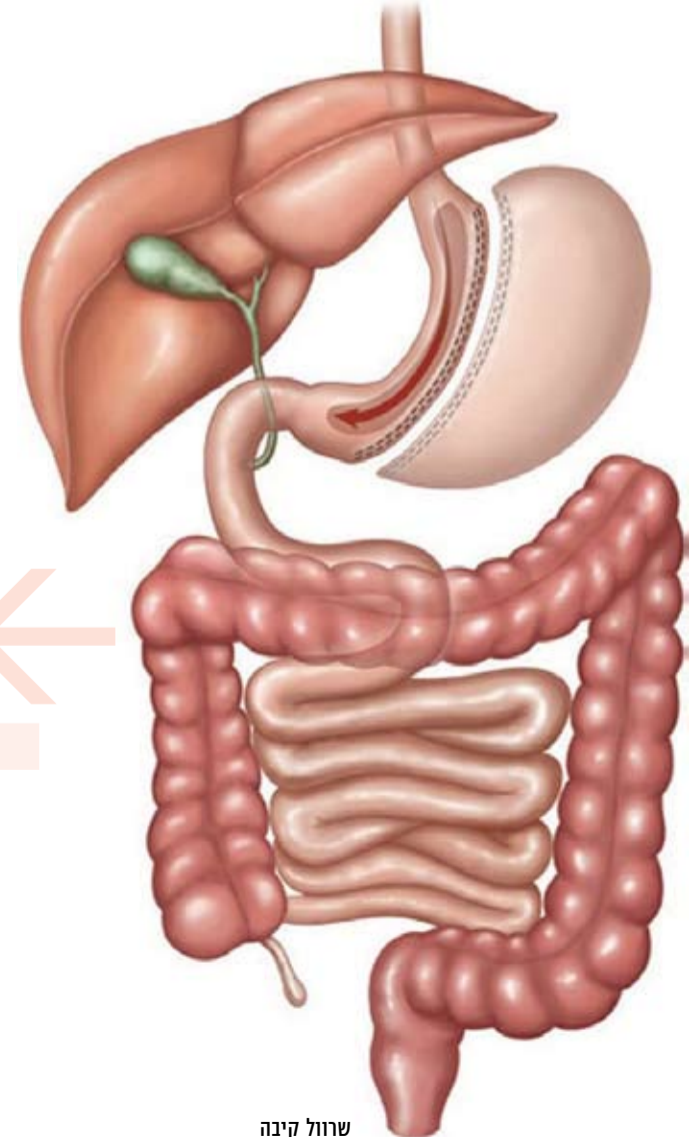
השמנת-יתר חולנית הינה בעיה רפואית כלל עולמית ההולכת וגדלה, בישראל נחשבים 200,000 איש כחולים בהשמנת-יתר חולנית. ההשמנה מלווה במחלות רבות נוספות כדוגמת סוכרת, יתר לחץ דם, היפרליפידמיה ותשיך נשימה בשינה. מחלות נלוות אילו מחריפות את מצבם הבריאותי של החולים, פוגמות באיכות חייהם ומעלות את הסיכון לתמותה בטרם עת.

ניתוחים בריאטריים מהווים את הטיפול היעיל ביותר להרזיה וריפוי מחלת הסוכרת באוכלוסיה זו. רובם של החולים בהשמנת-יתר, חווים ריפוי מלא או נסיגה משמעותית בחומרת מחלותיהם הנלוות לאחר הניתוח ותוחלת חייהם ואיכותם משתפרים באופן דרמטי.

כתוצאה מניסיון מצטבר ארוך-טווח וחיוני, במרכזים טיפוליים רבים ברחבי העולם קיימת כיום הכרה מדעית בינלאומית ביעילותם וחשיבותם של טיפולים כירורגיים בהשמנת יתר. קיימת גם עליה משמעותית של עניין ורצון ציבור החולים במימוש אפשרות טיפולית זו.

סוכרת מתפתחת עקב עליה במשקל וחוסר פעילות גופנית

תזונה לקויה והמנעות מאימון גופני קבוע סוללים מסלול בטוח להשמנה ומביאים להתפתחות סוכרת. עליה במשקל הינה גורם הסיכון המוביל להתפתחות סוכרת מסוג 2. קרוב ל-90% מהסוכרתיים מסוג 2 הינם בעודף משקל. ניתן למנוע התפתחות עמידות לאינסולין וכן התפתחות של מחלת סוכרת מסוג 2 גם בגיל מבוגר, על ידי פעילות גופנית קבועה ושמירת משקל גוף תקין.

שררול קיבה